Αθεϊσμός ή θεοποίηση των πάντων; (Αρχ. Κύριλλος Κωστόπουλος, Ιεροκήρυκας Ι. Μ. Πατρών)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 23 Απριλίου, 2014

Αθεϊσμός είναι η
άρνηση της πρώτης αρχής, δηλαδή του Δημιουργού Τριαδικού Θεού. Οι έννοιες α-θεϊστής και α-θεϊσμός απαντούν στην Αρχαία Ελλάδα στα πλατωνικά κείμενα με τις λέξεις άθεος (Απολογία 26G) και αθεότης (Πολιτικός 305E) αντιστοίχως.
Ο όρος άθεος απαντά
εκ νέου στην εποχή του Χριστιανισμού, στην επιστολή του Αποστόλου Παύλου προς τους Εφεσίους (2, 12) και στα έργα των εκκλησιαστικών συγγραφέων. Ο Ιγνάτιος Αντιοχείας αποκαλεί τους ειδωλολάτρες αθέους, ο δε Ιουστίνος ο Φιλόσοφος υποστηρίζει ότι μόνον οι χριστιανοί λατρεύουν τον αληθινό Θεό και κατά συνέπεια δεν είναι άθεοι.
Ο αιώνας που
διανύουμε είναι εντελώς διαφορετικός από τους προηγούμενους ως προς την αποδοχή
της υπάρξεως του Θεού. Ο κόσμος αποτελούσε αντικείμενο θαυμασμού και επικρατούσε η αντίληψη ότι ο άνθρωπος δεν είχε ανάγκη ενός Θεού Δημιουργού.

Ωστόσο, ο
σύγχρονος άνθρωπος ξεπέρασε την αθεΐα του Διαφωτισμού και της λογικής υπεροχής και εισήλθε στον χώρο της ασεβείας, της α-θρησκείας και της απιστίας, ακόμη και της ηθικής διαφθοράς. Θεοποίησε τους εγκόσμιους στόχους και κατ' αυτόν τον τρόπο δεν θεωρεί ότι έχει ανάγκη μιας υπέρτατης δυνάμεως, ενός Θεού Δημιουργού και Προνοητού. Εχουμε δηλαδή την άρνηση του Προσωπικού Θεού και κατά συνέπεια την αντικατάστασή του από τον ίδιο τον άνθρωπο.

Εξάλλου, η
αποθέωση της τεχνολογίας και η επιβολή της επί των φυσικών δυνάμεων ενίσχυσε την ιδέα ότι ο σύγχρονος θεός -ο άνθρωπος- δεν έχει ανάγκη άλλης δυνάμεως. Ετσι, πίστευσε ότι αυτός είναι ο παντοδύναμος, θεοποιώντας τα ανθρώπινα έργα.

Αυτό θέλησε να
αποδεχθεί και να κηρύξει ο άθεος υπαρξιστής Νίτσε. Ομως, όταν έφθασε στο τέλος της απελπισίας, ανεφώνησε: «Εχει φύγει ο δήμιος - Θεός μου. Οχι! Έλα πίσω. Μ' όλα σου τα βασανιστήρια! Ω! γύρνα πίσω, στον τελευταίο από όλους τους

μοναχικούς. Ολα τα ποτάμια από τα δάκρυά μου κυλούν κατά σένα! Κι η στερνή φλόγα της καρδιάς μου κυλά κατά σένα! Ω! γύρνα πίσω. Αγνωστέ μου Θεέ! Πόνε μου!
Στερνή μου ευτυχία!» («Τάδε έφη Ζαρατούστρα», Παγκόσμια Λογοτεχνία 1983, σ. 275).

Το συγκινητικό
αυτό ξέσπασμα του Νίτσε μάς οδηγεί στην σκέψη ότι δεν υπάρχει ενσυνείδητη αθεΐα. Ο σύγχρονος άνθρωπος κλείνει περισσότερο προς μία νέα ειδωλολατρεία, παρά προς μία συνεπή και ενσυνείδητη αθεΐα. Η ψυχολογία του βάθους έχει αποδείξει ότι όσο ο άνθρωπος αρνείται την ύπαρξη του Θεού τόσο αισθάνεται στο βάθος του «είναι» του την ανάγκη του «θείου».

Αυτή η ανάγκη
είναι τόσο ισχυρή και εμφανίζει τον πολύπλευρο εαυτό της σε πολλές εκφάνσεις και εκφράσεις της καθημερινής ζωής, ώστε δεν μπορεί ο άνθρωπος να την ξεπεράσει και να την κατευνάσει. Ο καθηγητής Κορναράκης γράφει χαρακτηριστικά: «Ο αθεϊστικός αγώνας δεν εκφράζει αυτό που πράγματι πιστεύει ο άθεος, αλλά κατά βάθος εκφράζει τον δραματικό του διάλογο με τον "άγνωστο" Θεό» («Ψυχολογία και πνευματική ζωή», Θεσ/νίκη 1976, σ. 118).

Για τον λόγο αυτό
η Ορθόδοξη Εκκλησία και Θεολογία δε μας προτείνει κάποιες θεωρητικές θέσεις, βάσει των οποίων θα προχωρήσουμε στην αποδοχή της υπάρξεως του Τριαδικού Θεού.
Μας καλεί σε μια προσωπική σχέση και κοινωνία με τον Δημιουργό μας. Μας καλεί σε μια βιωματική εμπειρία που μας οδηγεί προοδευτικά σε οντολογική σχέση μαζί Του.

Η οδός προς την
αποδοχή της υπάρξεως του Θεού περνά μέσα από τον τρόπο ζωής και όχι μέσα από τον τρόπο σκέψης ή της λογικής τοποθετήσεως.

Οταν παύσουμε να
θεοποιούμε τα δημιουργήματα και απαρνηθούμε τους αφηρημένους συλλογισμούς, θα εισέλθουμε στον χώρο της ιστορικής εμπειρίας. Αυτή η πορεία είναι η εν ταπεινώσει σχέση και αποδοχή και όχι η εγωιστική και ορθολογιστική κατανόηση. Είναι, θα λέγαμε, μια προσωπική εμπειρία, η οποία εξασφαλίζει την τελείωση και ολοκλήρωση της ζωής.

(Δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα «Πελοπόννησος» των Πατρών στις 2/2/2014)

ΣΧΕΤΙΚΑ:

Ο σύγχρονος αθεϊσμός (Παύλος Ευδοκίμωφ)

Τα στάδια του αθεϊσμού (Μητροπ. Ναυπάκτου & Αγ. Βλασίου Ιερόθεος)